

در باب عشق و هنر در رادیو

● مجتبی تونه‌ای

مدیر گروه فرهنگ، ادب و هنر رادیو معارف

است و به یقین رسانه‌ای که ارج و قربی برای ایده هنرمند و شیوه‌های هنری قائل است، پیشسازی خود را به رخ خواهد کشید. اگر هدف رسانه، فرهنگ‌سازی، توسعه و ارتقای جامعه از لحاظ فرهنگی، اجتماعی و... است و برنامه‌ساز، دغدغه تعالی مخاطبان را در ذهن دارد، نیازسنجی مخاطب و شیوه انتقال نیازها، دو بال موفقیت یک رسانه یا برنامه‌اند.

وقتی در ویژگیهای رادیو خاصیت احاطه‌کنندگی مخاطب، فرصت رویاپردازی به مخاطب، سرعت انتقال پیام، ارتباط عاطفی و عمیق با مخاطب و... را یادآور می‌شوند، ضرورت کار هنری دوچندان می‌نماید.

این همه، به جهت تز کاری دوستانه به نیروگزینان رسانه است که دغدغه ارتقا سطح کیفی برنامه‌ها را دارند.

اگرچه رادیو، از وجود هنرمندان بی‌بهره نبوده و نیست، اما وضعیت ناخوشایند در برخی جایگاهها؛ چون: نویسندگی و گویندگی، توجهی شایان می‌طلبد تا به بهترین وجه از ابزارهای هنری برای القا پیام استفاده گردد.

البته در تهیه‌کنندگی برخی برنامه‌ها نیز آسیبهای؛ چون: ناهماهنگی آنها، ناهمگونی عوامل برنامه، کلیشه‌ای و قابل پیش‌بینی بودن روند برنامه، توجه نکردن به تعلق خاطر و نیاز مخاطب و مسائلی از این دست یافت می‌شوند که نگاه متفاوت و هنرمندانه می‌تواند تحولی در شیوه برنامه‌سازی ایجاد نماید.

به زعم نگارنده، نگرشی ویژه به مقوله هنر و هنرمندان در رسانه و هنری کردن فضای رسانه، گریزگاهی مناسب از کلیشه‌هاست تا در فرایند تولید، حرکتی جدی صورت گیرد.

سردبیری و انتخاب موضوعات بکر و مورد نیاز جامعه، گزارشگری و نحوه پرسشگری و پرسشهایی از پاسخهای گزارش-شونده، صداپردازی و نحوه ورود و خروج صدا و چگونگی گفت‌وگو و ارتباط با شنونده و... همه و همه دنیایی است که اگر هنرمندانه دنبال شوند، برنامه، اقبال شنوندگان را در پی خواهد داشت.

روزمرگی، انبوه‌سازی، برآورد اندیشی، عدم نظارت تکنیکی، نبود نقد، بی‌توجهی به بازخورد برنامه، و... آفتهایی هستند که گریبان برنامه‌سازی را گرفته و بی‌گمان عشق و هنر است که برنامه را در برابر این آفات واکسینه می‌کند؛ هرچند ضرورت نگاه به معیشت برنامه‌ساز در ایجاد انگیزه و دلگرمی بیشتر به کسی پوشیده نیست.

مدتهاست بر خود فرض می‌دانم تا قلم بگیرم و در باب رسانه، مطالبی بپراند که در ذهن انباشته شده‌ام، بر صفحه کاغذ پیاده کنم. پیش از این بگویم موضوع این نوشتار، نه نقد رسانه است، نه نقد برنامه و برنامه‌ساز و نه ملاحظاتی در باب مخاطب، به اعتباری شاید همه باشد و هیچ نباشد.

هرچه باشد مرتبط با رسانه است، اما بپراند.

... سالهاست همقدمی و همدمی با جماعت هنرمند و تامل در کار و بار آنها روشن می‌سازد که هنرمند، انسانی است مانند همه انسانهای دیگر، اما همین انسانهای عادی، گاه دست به هنجراشکنیهای می‌زند که مردم حساب آنها را از بقیه جدا می‌کنند. اساساً شأن وجودی هنرمند، خلاقیت اوست و فعل و انفعالاتی که در باطن هنرمند اتفاق می‌افتد، ثمره آن در هیئت هنری از هنرها ظاهر می‌گردد.

و حالا رسانه‌ای که بر حیات فرهنگی و سیاسی جامعه سلطه دارد و قادر است مدهای ارزشی و رفتاری پر قدرتی خلق کند، چگونه می‌تواند بر مسئله هنر، هنرمند و کار هنری کم اهمیت باشد. بله، مقصود بهادادن به هنرمندان در رسانه و استفاده از خلاقیت، ابتکار و هنجراشکنی آنان در امر برنامه‌سازی است. در موج معاصر جهانی شدن که موضوع مخاطب جدی است، ایجاد برانگیختگی و شوق در مخاطب، هنری است که باید برنامه‌ساز در امر برنامه‌سازی پدید آورد تا برنامه‌ای موفق با مخاطبانی فعال داشته باشد. اگر «مک فارلند» معتقد است: «مردم رادیوی شان را روی موجی تنظیم می‌کنند که بتواند آنچه را که آنها دقیقاً می‌خواهند، پخش کند و با وجود تنوع رسانه‌ای، دلپلی وجود ندارد که مخاطب به چیزی گوش دهد که نیازی را از او بر آورده نمی‌سازد». درست بیانگر ضرورت به کارگیری تکنیکهای رادیویی و شگردهای برنامه‌سازی است و در امر انتقال پیام، در جهت نیازهای جامعه.

دلیل روی آوردن مخاطب به رادیو، انتظار برآورده شدن نیازهای اوست و از دیگر سو هرگونه ارتباط، با هدف تاثیرگذاری بر مخاطب صورت می‌گیرد، پس اصل اول در تولید برنامه‌ها، مخاطب پژوهی، یعنی سنجش تمایلات، توقعات و ویژگیهای آنان است و اصل دوم، نحوه انعکاس نیازهای مخاطب با هدف تاثیرگذاری بر آنان است که این مقوله، کاری کارستان می‌طلبد و جماعتی هنرمند. امروزه صاحبان و سیاست‌گذاران رسانه‌ها در صدد دستیابی به مخاطبان بیشتریند؛ چون مخاطبان امروز انتخاب‌گرند، تنوع و امکانات رسانه‌ای، قدرت انتخاب آنان را بالا برده و در چنین شرایطی اعتبار رسانه، به میزان رضایت و افتخار مخاطبان وابسته

یکی از کارکردهای رادیوی محلی که نقش اساسی در توسعه فرهنگی-اجتماعی، سیاسی و اقتصادی دارد، پرکردن شکاف موجود بین مسئولان محلی و ملت است. رادیو با تولید برنامه‌های تلفنی در این زمینه و با ایجاد بازخورد بین مخاطب با رادیو، می‌تواند گامی موثر در جهت پرکردن این شکاف بردارد تا از این طریق مردم بتوانند سخنان و نظرات و مشکلاتشان را به گوش مسئولان و مدیران جامعه برسانند.

شبکه محلی رادیو کرج، از طریق صدای مکتوب اقدام به این کار نموده است و نامه حاضر شاهی است بر موفقیت این روش و نقش آن در اثربخشی رادیو.

جناب آقای دکتر خجسته معاون محترم صدای جمهوری اسلامی ایران

با عرض سلام و درود

احتراما حضور مبارکتان معروض می‌دارم چندی پیش با مراجعه به رادیو کرج و با درخواست جهت حل مشکلی که به اندازه یک پرونده قطور نامه نگاریهای مسئولان محترم، به خصوص در شهرداری منطقه ۹ و سازمان فضای سبز کرج، انجام شده بود، با استمداد از مسئولان مربوطه که در رادیو پیگیر مشکلات هستند، به آقای «رامک» و سپس به خانم «حسینی» معرفی شدیم، که این بزرگواران با جدیت پیگیر کار ما شدند و مشکلمان برطرف شد، خیلی ساده خدمتتان عرض کنیم که ما حل این مشکل را خیلی اتفاقی فرض کردیم و از خدا توفیقشان را آرزو نمودیم، ولی پس از آن چون دلگرم شده بودیم، دیگر دوستان و آشنایان را نیز با رادیو آشنا کردیم و سفارش نمودیم چنانچه مشکلاتی دارند با این رسانه محلی در تماس باشند و به وضوح دیدیم که پیوسته مشکلات رفع می‌شوند و لیکن بر لبان کسانی می‌شنیدیم که به ویژه در مناطق محروم کرج دسترسی به جایی ندارند و کسی نیست دردی از دل آنها بردارد. ولی باتماس تلفنی و پیگیریهای عزیزان در رادیو کرج مخصوصا از طریق صدای مکتوب که واقعا مشکل گشا است، مرهمی بر زخم دل دردمندان می‌شود که جای تشکر دارد، زیرا مردم کرج و ساکنان مناطق محروم تنها دلخوشیشان این است که جایگاهی دارند که از آن طریق بتوانند صدا و خواسته‌هایشان را به گوش مسئولان برسانند.

ما برای شما و سایر مسئولانی که در سازمان صداوسیما (نه تنها در کرج بلکه در عرصه‌های دیگر) برای این ملت تلاش و کوشش می‌کنند، آرزوی سلامتی و طول عمر داریم. واقعا جای تشکر دارد که جایگاهی هست تا بدین گونه از شدت تشنج و گلایه‌های مردم کاسته شود و ملتمان با امید زندگی کنند، که ما همه اینها را مدیون شما مسئولان دلسوزی هستیم که در سازمان صداوسیما هدف الهی و والایی دارید.

در ضمن، ناگفته نماند که سخنرانی جنابعالی را که چند ماه گذشته از شبکه تلویزیونی در خصوص نقش صداپخش شد و به رادیوی محلی کرج هم اشاره‌ای داشتید، با گوش جان شنیدیم و وجود شریف و ارزشمند شما و تعهدی که نسبت به این مردم دارید، برامان بیش از پیش ثابت شد.

در پایان از طرف عده کثیری از همشهریان کرجی پیشنهادی داریم که اگر عنایت بفرمایید در رادیو کرج هم در ساعت مشخص مانند خبرهای سراسری، ما شنونده پیامها و خبرهای داخلی و خاص کرج باشیم، محبت دیگری است که در حق این مردم نموده‌اید.

من ...! التوفیق
با تقدیم شایسته‌ترین احترامات
سیداحمد کرلایی

